

ΠΛΑΤΩΝ ΤΗΝΙΟΣ

Δρ. Οικονομικών

Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Το θέμα μου είναι τα επικουρικά ταμεία ασφάλισης, τα προβλήματα και οι λύσεις. Αλλά, για να αλλάξω το κλίμα θα αρχίσω από τα αισιόδοξα. Έχουμε ένα σύστημα που σχεδιάστηκε πριν από 60 χρόνια, λειτουργεί περίπου 50 χρόνια και αν το σκεφτούμε λίγο ψύχραιμα, δεν έχει αποδώσει άσχημα.

Σ' αυτό στηρίχτηκε η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα και αποτέλεσε και αποτελεί ακόμα μια πηγή σιγουριάς και ασφάλειας για τον πληθυσμό και στη συνείδηση του έχει κατοχυρωθεί πλέον, ως η βασική συνιστώσα αυτού που λέμε, κοινωνικού ιστού ασφάλειας.

Αλλά μισός αιώνας συνεχούς χρήσης ενός εργαλείου, το καταπονεί. Ο κόσμος αλλάζει, οι ανάγκες που κάποτε ήταν επιτακτικές εξυπηρετούνται αλλιώς, καινούργιες ανάγκες εμφανίζονται. Επιδιώξεις που κάποτε είχαν μονοσήμαντη λύση, τώρα μπορούν να εκπληρωθούν με διαφορετικούς τρόπους ο καθένας από τους οποίους, μπορεί να έχει τα συν και τα πλην, επομένως τίθεται πια, θέμα επιλογής. Δεν είναι συμπτωματικό ότι ο προβληματισμός για το ρόλο και την ανάγκη επανασχεδιασμού της κοινωνικής προστασίας, έχει ένα ξαναμοίρασμα των ρόλων και γίνεται σε όλες τις προηγμένες χώρες.

Αυτό είναι ένα φαινόμενο, που συμβαίνει περίπου κάθε δύο γενιές. Στην Αγγλία είχαμε μια μεγάλη αλλαγή το 1911, άλλη μια το 1944 και μια τώρα, που φαίνεται, ότι θα είναι εξίσου ριζική όπως και οι προηγούμενες.

Επομένως, είναι λογικό να σκεφτόμαστε όλοι για μια επανίδρυση του συστήματος, γενικά, στο δυτικό κόσμο. Η επανίδρυση αυτή, συνίσταται στην υιοθέτηση μιας νέας αρχιτεκτονικής του συστήματος.

Μιας νέας ισορροπίας μεταξύ των επιδιώξεων της πολιτικής και των μέσων για την επίτευξή τους. Άμα σκεφτούμε αυτό το πρόβλημα, μπορούμε να σκεφτούμε το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και προστασίας, σαν ένα καλούπι που το χειρίζεται ένας τεχνίτης.

Το καλούπι επιτρέπει στον τεχνίτη να αλλάζει έναν ορισμένο αριθμό παραμέτρων, το ύψος, το βάθος κλπ. Η συνήθης τακτική συνίσταται σε μια αλλαγή των παραμέτρων αυτών, διατηρώντας όμως τη γενική μορφή, το καλούπι, ανέπαφο. Η επανίδρυση την οποία συζητάμε τώρα αλλάζει το ίδιο το καλούπι.

Σ' αυτό τον προβληματισμό γι' αυτό το νέο καλούπι, για τη νέα αρχιτεκτονική του συστήματος, ξεχωριστός και ιδιαίτερα σημαντικός ρόλος επιφυλάσσεται στη συμπληρωματική, επαγγελματική ασφάλιση. Κάτι που στην Ευρώπη συχνά επικαλείται επικουρική ασφάλιση.

Οι συλλογικές αποταμιεύσεις, οργανωμένες σε συλλογική βάση, είτε στην επιχείρηση, είτε στον κλάδο, παίζουν κεντρικό ρόλο στα αναδυόμενα οικοδομήματα της κοινωνικής προστασίας.

Και ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι αυτός ο σημαντικός ρόλος, η ενεργός ανάπτυξη αυτών των συστημάτων, το βλέπουμε και σε συστήματα γενικευμένων παροχών, τύπου «Beveridge», όπως στην Αγγλία, την Ολλανδία και την Δανία.

Αλλά και συστήματα βασισμένα, όπως το δικό μας, στην ασφάλιση, τα λεγόμενα τύπου «Bismark» όπως στη Γερμανία, την Ιταλία, τη Γαλλία και αλλού. Στην Ελλάδα είμαστε προικισμένοι με ένα ιδιαίτερα αναπτυγμένο σύστημα επικουρικών ταμείων.

Από το 1983 και μετά, όλοι οι μισθωτοί είναι ασφαλισμένοι σε ένα επικουρικό ταμείο. Άρα, άμα το βλέπαμε τελείως επιφανειακά θα λέγαμε ότι δεν έχουμε λόγο ανησυχίας, αφού είμαστε ήδη εκεί που θέλουν να φτάσουν οι άλλοι. Και επομένως, η επανεξέταση της κοινωνικής προστασίας δεν έχει, σύμφωνα με τη λογική αυτή, λόγο να ασχοληθεί με τα επικουρικά ταμεία.

Πέραν αυτού, θα προσέθεταν πολλοί, ότι δικαιούται η επανεξέταση της Κοινωνικής Προστασίας να ασχοληθεί με τα επικουρικά ταμεία, επειδή είναι θέματα διμερών συμφωνιών και συνεπώς δεν πρέπει να υπεισέρχεται τρίτος.

Θα σας δώσω μια γενική επισκόπηση του θέματος «Επικουρική Ασφάλιση, πρόβλημα ή λύση» που είναι και το θέμα μου. Το πρώτο σημείο είναι ο ρόλος που μπορεί να παίξει η συμπληρωματική, επαγγελματική ασφάλιση στο σύστημα εθνικής προστασίας, στη νέα αρχιτεκτονική δηλαδή η επικουρική ασφάλιση ως λύση αλλά υπό σαφείς προϋποθέσεις.

Δεύτερον, τα επικουρικά ταμεία σήμερα στην Ελλάδα, πληρούν τις προϋποθέσεις αυτές; Η επικουρική ασφάλιση, πολλοί θα έλεγαν ότι είναι το δυσχερέστερο τμήμα της συνολικής παθολογίας της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα.

Και τρίτο σημείο είναι η μετεξέλιξη των σημερινών ταμείων επικουρικής ασφάλισης, σαν μια απάντηση στο συνολικό πρόβλημα της ασφάλισης. Άρα το πρόβλημα των επικουρικών ταμείων οδηγεί στη γενική λύση της κοινωνικής ασφάλισης. Τι ρόλο μπορεί να παίξει η συμπληρωματική, επαγγελματική ασφάλιση;

Ένα σύστημα συντάξεων εξυπηρετεί συνήθως τρεις διακριτούς ρόλους. Την αλληλεγγύη προς τους οικονομικά ασθενέστερους, δηλαδή τον ρόλο της πρόνοιας. Την αλληλεγγύη μεταξύ γενεών, τον ρόλο της εισοδηματικής αναπλήρωσης ή της συλλογικής αποταμίευσης.

Οι δύο αυτοί ρόλοι έχουν έντονο τον κοινωνικό χαρακτήρα και έτσι αφήνουν μια τρίτη λειτουργία για την εξυπηρέτηση των ατομικών και συλλογικών προτιμήσεων και προτεραιοτήτων. Οι τρεις αυτοί ρόλοι υπάρχουν σε όλα τα συστήματα, μερικές φορές είναι σαφείς και διακεκριμένοι σε διάφορα επίπεδα ή βάρη και άλλες φορές είναι διάχυτοι και συγκεχυμένοι.

Η τάση τα τελευταία χρόνια είναι να διακρίνονται οι ρόλοι, συνήθως και οργανωτικά. Το τρίτο επίπεδο είναι αυτό που μας ενδιαφέρει εδώ και είναι η συμπληρωματική ασφάλιση. Ποιο ρόλο μπορεί να παίξει αυτό το τρίτο επίπεδο.

Πρώτον για τον ασφαλισμένο. Ο κυρίαρχος ρόλος για τον ασφαλισμένο, που του δίνει αυτό το τρίτο επίπεδο είναι η αποφυγή της ισοπέδωσης, η αναγνώριση ότι οι διαφορετικές συνθήκες επικρατούν σε κάθε κλάδο, όπως και ότι διαφορετικά άτομα μπορεί να έχουν διαφορετικές προτιμήσεις.

Οι προτιμήσεις αυτές μπορεί να αναφέρονται και στο έτος συνταξιοδότησης, νωρίς ή αργά αλλά και στο ύψος της σύνταξης. Αν ένας κλάδος εργαζομένων επιθυμεί τη συνταξιοδότησή του νωρίτερα και δέχεται να καλύψει το κόστος των επιλογών του, αυτό είναι το ουσιαστικό, δεν υπάρχει κανένας λόγος να μην το κάνει.

Από την άλλη πλευρά όμως, είναι τουλάχιστον παράλογο, να επιβαρύνεται κάποιος ο οποίος επιλέγει να εργαστεί ως τα 65 του χρόνια για να συνταξιοδοτηθεί κάποιος άλλος στα 50 του χρόνια. Άρα, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η μη επιβάρυνση τρίτων.

Η προϋπόθεση αυτή εξασφαλίζεται με τη χρηματοδότηση του συμπληρωματικού αυτού επιπέδου από το κεφαλαιοποιητικό αυτό σύστημα το οποίο δίνει τη δυνατότητα στον κλάδο ή στον εργαζόμενο να επιλέξει τη στιγμή της συνταξιοδότησης και τις συνθήκες.

Το αν ένα διανεμητικό σύστημα μπορεί να το πετύχει αυτό, είναι ένα θέμα ιδιαίτερα τεχνικό, που εγώ θα το αμφισβητούσα. Πέραν αυτού όμως, τα πλεονεκτήματα για τον ασφαλισμένο δεν τελειώνουν εδώ.

Αφού το εισόδημά του, ως συνταξιούχου, θα προέρχεται από δύο πηγές, μια από το κρατικό, αναδιανεμητικό σύστημα και μια άλλη της συμπληρωματικής σύνταξης από το συμπληρωματικό σύστημα, το εισόδημά του θα εξαρτάται και από το τι γίνεται στην αγορά εργασίας αλλά και από το τι γίνεται στην αγορά κεφαλαίου. Επομένως θα έχει μεγαλύτερη ασφάλεια και, πιθανώς, μεγαλύτερη συμμετοχή στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Για τον εργοδότη τώρα, η ύπαρξη ενός συμπληρωματικού συστήματος ασφάλισης, θα αποτελέσει ένα πολύτιμο εργαλείο στην πολιτική προσωπικού. Συγκεκριμένα στην προσέλκυση και διατήρηση υψηλής ποιότητας ανθρώπινου δυναμικού.

Για την οικονομία, η ύπαρξη μεγάλων θεσμικών επενδύσεων, με σαφείς και μακροχρόνιους στόχους, όπως είναι αυτά τα επαγγελματικά ταμεία ασφάλισης, αποτελεί έναν παράγοντα σταθερότητας στις χρηματαγορές.

Οι ανάγκες επενδύσεων των ταμείων ασφάλισης στην Ευρώπη και στην Αμερική, έχουν οδηγήσει σε μειώσεις του κόστους δανεισμού των επιχειρήσεων, όσο και της κυβέρνησης. Τέλος για την κοινωνική προστασία, η ανάπτυξη του τρίτου επιπέδου προστασίας και η ανάληψη απ' αυτό μεγαλύτερου ρόλου για την εισοδηματική επάρκεια, ελαφρύνει τα άλλα δύο επίπεδα και τα ελευθερώνει για να επιτελέσουν ένα νέο έργο.

Δηλαδή, η ανάληψη μεγαλύτερου έργου από το χώρο της ατομικής ευθύνης, δίνει χώρο για την εξάσκηση της συλλογικότητας σε νέες κατευθύνσεις. Το σημείο αυτό ίσως αξίζει περισσότερης διερεύνησης.

Ένας από τους λόγους που αναπτύχθηκαν τα διανεμητικά συστήματα πριν από 50 χρόνια περίπου, ήταν ακριβώς οι ελλείψεις στο χρηματοπιστωτικό τομέα, που έκαναν τη μεταφορά πόρων από γενιά σε γενιά, ή από την εποχή που κάποιος εργάζεται στα γηρατιά του, πολλές φορές προβληματική.

Οι παππούδες μας το έζησαν αυτό στο πετσί τους όταν χρεοκόπησαν τα παλιά συστήματα ασφάλισης. Έχασαν τις οικονομίες για τα γηρατιά τους. Οι ελλείψεις αυτές δεν έχουν τελείως εξαλειφθεί τώρα, απλά η ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος και οι αγορές αποταμίευσεων δίνουν εναλλακτικές λύσεις που δεν υπήρχαν παλιότερα.

Άρα ο παρεμβατικός ρόλος του κράτους για την εξασφάλιση του συνόλου της συνταξιοδοτικής αναπλήρωσης δεν χρειάζεται πια. Μπορεί να αναθέσει ένα μεγαλύτερο τμήμα αυτού του ρόλου χωρίς να τον αφήσει τελείως σε ιδιωτικά χέρια.

Άρα, τι προϋποθέσεις έχουμε για να παίξει η συμπληρωματική ασφάλιση το ρόλο της, στη νέα αρχιτεκτονική, με επιτυχία. Η πρώτη προϋπόθεση είναι η μη επιβάρυνση τρίτων. Η δεύτερη προϋπόθεση είναι η επιλογή συστημάτων χρηματοδότησης που να εξασφαλίζουν κάτι τέτοιο, όπως η κεφαλαιοποίηση.

Και τρίτο σημαντικό σημείο είναι να έχουν συμπληρωματικό και όχι ανταγωνιστικό ρόλο σε σχέση με τις άλλες συνιστώσες της κοινωνικής προστασίας. Σε κάθε περίπτωση, για να μπορεί να παίζει κάποιο διακριτό ρόλο η συμπληρωματική ασφάλιση πρέπει να είναι διακριτή η αποστολή της και να διαφέρει ουσιωδώς από την κύρια ασφάλιση.

Το επόμενο σημείο είναι τα σημερινά επικουρικά ταμεία στην Ελλάδα. Είναι τμήμα της παθολογίας της ασφάλισης ή είναι τελείως ανεξάρτητο; Το ουσιαστικό σημείο είναι αν διαφέρουν από τα ταμεία κύριας ασφάλισης. Εγώ θα πω, ότι από οικονομική σκοπιά, έχουμε ελάχιστες διαφορές μεταξύ των ταμείων κύριας και επικουρικής ασφάλισης.

Όλα χρηματοδοτούνται με το διανεμητικό σύστημα. Απλά τα επικουρικά ταμεία, μερικές φορές, έχουν μεγαλύτερη περιουσία. Δεύτερον η ασφάλιση είναι υποχρεωτική, όπως αρμόζει στα διανεμητικά συστήματα. Τρίτον, οι παροχές ορίζονται συχνά δια νόμου, αν και αυτό από οικονομική άποψη δεν έχει σημασία, με βάση ποσοστά αναπλήρωσης της συνταξιοδοτικής βάσης.

Όταν κάποιος συνταξιοδοτείται, λαμβάνει δύο συντάξεις και οι δύο υπολογιζόμενες ως ποσοστό του τελευταίου μισθού ή του μέσου όρου. Απλά η επικουρική σύνταξη τείνει, χωρίς και αυτό να είναι ο κανόνας, να είναι μικρότερη. Η τυπική περίπτωση είναι για 35 χρόνια ασφάλισης, ένα ποσοστό αναπλήρωσης γύρω στο 70% για την κύρια και 20%-30% για την επικουρική.

Αν ένα ταμείο βρεθεί σε αδυναμία πληρωμής, ενσωματώνεται υποχρεωτικά στο TEAM, βάσει του νόμου 997/79. Άρα υπάρχει μια κρατική εγγύηση των πληρωμών συντάξεων ανάλογης με αυτή που υπάρχει και στις κύριες συντάξεις.

Χρεοκοπία επικουρικού ταμείου ασφάλισης, όποια νομική μορφή και να έχει αυτό, είναι αδιανόητη στην Ελλάδα. Η σχέση εισφορών, εργαζομένων και εργοδότη στα επικουρικά ταμεία, κλίνει λίγο περισσότερο προς την ισορροπία, παρά προς την περίπτωση των ταμείων κύριας ασφάλισης.

Όμως οι οικονομολόγοι μαθαίνουν ήδη από το πρώτο έτος των σπουδών τους ότι, το ποιος τελικά επιβαρύνεται, εξαρτάται αποκλειστικά από τη σχετική δύναμη των δύο πλευρών, εργοδοτών και εργαζομένων και όχι από το ύψος της σχετικής εισφοράς.

Τελευταίο, το σύστημα των ταμείων είναι ήδη κλαδικό. Η κλαδική διαφοροποίηση υπάρχει, αρχίζοντας ακόμα και από το στάδιο της κύριας σύνταξης, ακόμα και μέσα στο ΙΚΑ. Και συχνά οι επικουρικές συντάξεις απλά μεγεθύνουν τις διαφοροποιήσεις που υπάρχουν στο σύστημα της κύριας σύνταξης.

Οι επικουρικές συντάξεις έχουν τόσα κοινά με τις κύριες, ώστε δεν μπορούν να παίξουν κανένα διακριτό ρόλο στο σημερινό οικοδόμημα της κοινωνικής προστασίας. Αντίθετα, όπως είναι σήμερα έχουν πολύ σημαντικό ρόλο στην παθολογία του συστήματος.

Το διανεμητικό σύστημα βασίζεται για τη σταθερότητά του στο νόμο των μεγάλων αριθμών. Δηλαδή ένα γεγονός που είναι απρόβλεπτο και έχει καταστροφικές συνέπειες για το άτομο ή τον κλάδο είναι προβλέψιμο και μπορεί να αντιμετωπιστεί αν συγκεντρωθούν πολλοί ασφαλισμένοι μαζί.

Για το λόγο αυτό η ασφάλιση είναι και υποχρεωτική. Η συμμετοχή ενός επί πλέον εργαζόμενου αποδίδει εξωτερικά οφέλη σε όλους τους υπόλοιπους, αφού μειώνει τον κίνδυνο για όλους.

Όταν ένας «τυχερός» κλάδος πάει καλά, η απόδοσή του πρέπει να είναι διαθέσιμη για να αντισταθμίσει τον άτυχο κλάδο που υστερεί. Αν η τύχη του ενός κλάδου δεν κοινωνικοποιείται με αυτό τον τρόπο, διατηρείται από τον ίδιο, είτε μέσω μεγαλύτερων παροχών, είτε μέσω χαμηλότερων εισφορών, τότε υποσκάπτονται τα θεμέλια του διανεμητικού συστήματος συνολικά.

Τα προβλήματα επιδεινώνονται ανάλογα με το τι γίνεται όταν τελειώσει η τύχη του «τυχερού» κλάδου. Αν διατηρήσει τα προνόμια που έχει, που αντιστοιχούσαν στην «τυχερή» περίοδο και απλώς ενσωματωθεί σε μια γενική χοάνη μπορεί να είναι το ΙΚΑ ή το ΙΚΑ-TEAM, που είναι και η συνηθέστερη περίπτωση, τότε έχει οικοδομηθεί, μέσα στο σύστημα, μια πηγή δομικών ελλειμμάτων.

Αν εκ των προτέρων και δια νόμου είναι γνωστή αυτή η «άφεση αμαρτιών», τότε δίνεται έγκυρο κίνητρο και σήμα για την προσπάθεια απόσχισης και γενίκευσης της «αμαρτίας».

Ανακεφαλαιώνοντας, διαπιστώνουμε ότι ο μηχανισμός αυτός συνίσταται σε απόσχιση από το γενικό σύστημα, εξαργύρωση της τύχης του κλάδου σε γενναιοδωρίες παροχών και μετά αναζήτηση της συνέχισης της γενναιοδωρίας, μέσω της εγγύησης που δίνει το γενικό σύστημα.

Όταν πια η τύχη έχει τελειώσει, υπάρχει αδυναμία πληρωμών. Έτσι ο κλάδος αρνείται την αλληλεγγύη στους άλλους κλάδους, όταν έχει τη δυνατότητα να το κάνει και την επιζητεί για να χρηματοδοτήσει το αποτέλεσμα της άρνησης της αλληλεγγύης.

Όταν τα επικουρικά ταμεία προσομοιάζουν με τα ταμεία κύριας ασφάλισης, προσφέρονται για μια παραλλαγή του

μηχανισμού αυτού, που αποτελεί ίσως μια πρωτοτυπία του ελληνικού συστήματος.

Πρέπει πολλοί να έχουμε αναρωτηθεί πώς είναι ένα σύστημα που λειτουργεί 50 χρόνια, πώς αυτό μπορεί να εξακολουθεί να ωριμάζει; Πώς γίνεται να υπάρχει αυτή η αιώνια εφηβεία του συστήματος;

Με την έννοια ότι οι νέοι συνταξιούχοι κάθε χρόνο, έχουν υψηλότερες αποδοχές από τους παλιότερους. Φυσιολογικά αυτή η έλλειψη ωριμότητας πρέπει να είναι ένα σημείο των πρώτων 15-20 ετών.

Στην Ελλάδα το κάνουμε αυτό, μπορούμε να κατασκευάζουμε ανώριμα τμήματα ενός ασφαλιστικού συστήματος, ακόμα και όταν αυτό έχει περάσει σε μια φάση βαθύτατης ωρίμανσης με τη σύσταση ενός νέου επικουρικού ταμείου.

Στην περίπτωση του ΟΤΕ, το 1983, έγινε ένα καινούριο επικουρικό ταμείο, το οποίο εγγυήθηκε την ύπαρξη πλεονασμάτων βραχυχρόνιων για εκμετάλλευση και τη χορήγηση υψηλών συντάξεων, τις οποίες το ταμείο κύριας ασφάλισης των ίδιων εργαζομένων δεν μπορούσε να αντέξει.

Αυτός ο κατακερματισμός της συνολικής συνταξιοδοτικής προστασίας σε τμήματα που διαφέρουν μόνο ως προς τη νομική μορφή και όχι ως προς την οικονομική λειτουργία έχει και άλλα αρνητικά αποτελέσματα.

Γίνεται μια σοβαρή υπερεκτίμηση της πραγματικής οικονομικής κατάστασης των συνταξιούχων, με κύριο χαρακτηριστικό μια αντίστροφη σχέση ηλικίας και ύψους σύνταξης.

Η περιουσία των ασφαλισμένων διασπάται και δεν είναι διαθέσιμη να αντιμετωπίσει τα προβλήματα χρηματοδότησης που αντιμετωπίζει ο κλάδος. Όταν σε ένα κλάδο αντιστοιχούν πολλά επίπεδα σύνταξης, το καθένα με διαφορετικό ταμείο, τότε δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί η περιουσία για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα των εργαζομένων.

Υπάρχει διπλασιασμός των εξόδων διοίκησης, απώλεια διοικητικών οικονομιών κλίμακας και υπάρχει και ένα πρόβλημα ενιαίας λειτουργίας και ενότητας στόχων, τη στιγμή που απαιτούνται δύο Διοικητικά Συμβούλια, τα οποία, όπως είναι σήμερα η κατάσταση, λειτουργούν το καθένα σαν να μην υπήρχε το άλλο.

Από την άλλη πλευρά, με δεδομένο ότι δεν προσφέρουν καμιά υπηρεσία στον ασφαλισμένο, διαφορετική από την κύρια σύνταξη, δεν υπάρχει και όφελος από την ύπαρξη όλων αυτών των διαφορετικών επικουρικών ταμείων.

Αν κοιτάξουμε με μια ματιά τα στατιστικά στοιχεία, επιβεβαιώνουν αυτή τη διάγνωση, γιατί από το 1990-1997, σαν αποτέλεσμα των μάλλον επώδυνων νομοθετικών παρεμβάσεων, στις αρχές της δεκαετίας, τα ταμεία κύριας σύνταξης, αν και τώρα συνταξιοδοτούν 300.000 άτομα παραπάνω, έχουν μειώσει τη δαπάνη τους ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά 7%.

Αντίθετα, οι επικουρικές συντάξεις συνεχίζουν μια συνεχή ανοδική πορεία και σε αντιπαράθεση της μείωσης κατά 7% των κυρίως συντάξεων, έχουν αυξηθεί κατά 23%. Το ποσοστό του ΑΕΠ που πηγαίνει στις επικουρικές συντάξεις έχει αυξηθεί κατά 23%.

Να δούμε τώρα τα επικουρικά ως λύση. Η μετεξέλιξη των επικουρικών ταμείων σε ταμεία επικουρικής ασφάλισης, όσο και αν τα επικουρικά ταμεία σήμερα είναι τμήμα της συνολικής παθογένειας του συνολικού συστήματος. Θα ήταν άλλωστε περίεργο να έχεις ένα σύστημα που συνολικά νοσεί και ταυτόχρονα να έχεις υγιή τα τμήματα που το συγκροτούν.

Ο ρόλος που θα μπορούσαν να παίξουν αυτά τα επικουρικά ταμεία, σε μια νέα αρχιτεκτονική, σ' αυτό το νέο καλούπι που είπαμε ότι αναζητούμε στην Ευρώπη, είναι σημαντικός. Κι αυτό για τέσσερις λόγους.

Πρώτον, τα επικουρικά ταμεία είναι οργανισμοί αξιόπιστοι και καταξιωμένοι στη συνείδηση των εργαζομένων και των κλάδων που αντιπροσωπεύουν. Κι αυτό περισσότερο από τα ταμεία κύριας ασφάλισης. Η ιστορία τους πολλές φορές είναι μακρύτερη των ταμείων κύριας ασφάλισης.

Ο διμερής χαρακτήρας που έχουν, εγγυάται τη συνεχιζόμενη, αυτόνομη πλέον, πορεία τους. Η αυτονομία αυτή των ταμείων, θα είναι απαραίτητη για να συνεκτιμηθεί και το ανταγωνιστικό περιβάλλον των αγορών, στις οποίες δραστηριοποιείται ο κλάδος. Ένα θέμα το οποίο είναι ζήτημα για τους δύο κοινωνικούς εταίρους και όχι για την κυβέρνηση.

Δεύτερον, ο νέος ρόλος που θα κληθούν να παίξουν αυτά τα ταμεία, δηλαδή αυτός της συμπλήρωσης και της αποφυγής της ισοπέδωσης της ασφάλισης, αλλά χωρίς την επιβάρυνση τρίτων, είναι πολύ κοντά στις αρχικές επιδιώξεις των επικουρικών ταμείων.

Αυτό που χρειάζεται επομένως, όπως είπε και ο κ. Κ. Κρεμαλής, είναι ο καθορισμός ξεκάθαρων κανόνων καλής συμπεριφοράς στις σχέσεις της κύριας και της επικουρικής ασφάλισης, που θα επιτρέψει σ' αυτά τα επικουρικά ταμεία, να αναδείξουν στην πράξη τον αυτόνομο χαρακτήρα τους.

Τρίτον, έχουμε ήδη παραδείγματα επικουρικών ταμείων, οι ασφαλισμένοι των οποίων, συμμετέχοντας πλήρως στη γενική αλληλεγγύη, συνεισφέροντας στο ΙΚΑ δηλαδή, χρηματοδοτούν αποκλίσεις των προτιμήσεών τους από το βασικό σύστημα και έτσι χρησιμοποιούν το επικουρικό για να χρηματοδοτήσει αποκλίσεις στις συνθήκες συνταξιοδότησης από την ασφάλιση της κύριας σύνταξης.

Η δομή των παροχών των ταμείων αυτών, αν και η χρηματοδότηση παραμένει διανεμητική, όπως έχουν τα δύο ταμεία της Εμπορικής και της Τράπεζας Πίστωσης, ανταποκρίνεται σ' αυτό το ρόλο της συμπλήρωσης. Δηλαδή είναι κατά το ήμισυ που παίζουν αυτό τον ρόλο.

Και τέταρτον, η εμπειρία πολλών ταμείων στη διαχείριση της περιουσίας τους και η τόνωση αυτής της εμπειρίας, θα διευκολύνει και τη χρηματοδότηση της ιδιαίτερα κρίσιμης μεταβατικής περιόδου. Δηλαδή της περιόδου που θα κρατήσει 15-20 χρόνια τουλάχιστον, στην οποία τα ταμεία από διανεμητικά και κρατικά, που είναι σήμερα, θα περάσουν σε μια συλλογική -δεν λέω ιδιωτική- μορφή χρηματοδοτούμενη με το κεφαλαιοποιητικό σύστημα.

Στη μεταβατική αυτή περίοδο το κράτος, μέσω πιθανώς, των οργανισμών κύριας ασφάλισης, ακόμα και των μετοχοποιήσεων, θα πρέπει να εγγυάται την πληρωμή των υποχρεώσεων προς τους συνταξιούχους, συν σε όσους εργαζόμενους επιλέξουν να μην ενταχθούν στις νέες ρυθμίσεις.

Γιατί, αν υπάρξουν νέες ρυθμίσεις, είναι λογικό να υπάρξει και μια δυνατότητα επιλογής. Αυτό που υπονοώ είναι ότι τα επικουρικά ταμεία θα μπορούσαν να επιστρέψουν στην αρχική τους αποστολή. Και να διακριθούν σαφώς οι ρόλοι της κύριας και της συμπληρωματικής ασφάλισης και μ' αυτό τον τρόπο να δώσουμε μια απάντηση, χωρίς κλυδωνισμούς, στο δυσκολότερο ερώτημα μιας ασφαλιστικής μεταρρύθμισης.

Δηλαδή, πώς χειριζόμαστε τη μεταβατική περίοδο από τη σημερινή κατάσταση, στην οποία νέα κατάσταση. Τελειώνοντας, αναφερόμενος στην επανίδρυση του συστήματος κοινωνικής προστασίας στις αρχές του 21ου αιώνα, νομίζω ότι όλοι πια συμφωνούμε, ότι είναι αναγκαίο, τα επικουρικά ταμεία να παίξουν τον ρόλο της γέφυρας μεταξύ του παλαιού και του νέου.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Πλ. Τήνιο για την ανάλυση αφ' ενός της παθολογίας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης που παρουσίασε αλλά και για τα ψήγματα κατεύθυνσης προς μια λύση, που και αυτά, νομίζω, ότι μέσα από την εισήγηση δόθηκαν και όπως είπα και προηγούμενα, αυτή η ημερίδα έχει αυτό ακριβώς τον ρόλο δηλ. να ανοίξει αυτό το θέμα. Νομίζω ότι ανοίγει όλο και περισσότερο ομιλία, με ομιλία και πιστεύω ότι θα αποτελέσει ένα ουσιαστικό βήμα για να καταπολεμήσουμε όλες αυτές τις παθολογίες που διαπιστώνονται από τις εισηγήσεις.

Όπως είδατε στο πρόγραμμα., τώρα θα έπρεπε ο κ. Σ. Κόλλιας να ήταν ο τρίτος ομιλητής. Ο κ. Σ. Κόλλιας είναι καθ' οδόν, όμως, για να κερδίζουμε χρόνο, έχουμε δύο παρεμβάσεις στο θέμα αυτό. Μια παρέμβαση από το συνάδελφο κ. Α. Αρχοντάκη και μια παρέμβαση από τον Καθηγητή κ. Bruno Caballieri από το Παν/μιο του Παρισιού. Να ξεκινήσουμε με τον κ. Α. Αρχοντάκη.